

**Budget 2021 och
plan 2022-2024**

Vänsterpolitik i kristid

Vänsterpolitik i kristid

Vi lever i allvarliga tider. Coronapandemin har slagit hårt mot hela vårt samhälle. Världen, Sverige och Norrköping har drabbats. Allt för många har dött i pandemin och det är det är bara tack vare allt hårt arbete i sjukvården och äldreomsorgen som det inte blivit ännu värre.

Men viruset visar också att det bara är tillsammans vi kan klara av de riktigt stora utmaningarna. Mot ett virus har den ensamma individen ingen chans. Vi ser att det bara är jämlikhet och sammanhållning som kan bygga ett samhälle som är tillräckligt starkt för att klara stora kriser.

Pandemin har också inneburit en allvarlig ekonomisk kris. Många har blivit arbetslösa och för kommunen innebär det rejält lägre skatteintäkter kommande år. Vi måste nu utan skygglappar identifiera och prioritera de viktigaste behoven i krisens spår. Här i Norrköping anser vi att fokus måste vara på äldreomsorgen. Det är den som dragit det tyngsta lasset, det är där de mest utsatta äldre finns och den var redan innan hårt drabbad av neddragningar.

Våra budgetprioriteringar är tydliga, vi vill stoppa nedskärningar i välfärden, vi vill satsa de resurser som trots allt finns på att värna våra äldsta och mest utsatta. Krisen får inte heller innebära att orättvisorna och ojämlikheten ökar ytterligare i vår kommun.

Denna budget beskriver bara huvuddragen i hur vi vill klara krisen i Norrköping. Många verksamheter nämns inte i budgeten. Det innebär inte att de är mindre viktiga. De ska fortsätta att utvecklas. Detta förslag är inte ett heltäckande politiskt program, det finns mycket mer att göra, men att fördela våra gemensamma resurser på det sätt vi här föreslår för att klara krisen är en god början.

Vänsterpartiets grundläggande värderingar är jämlikhet, jämställdhet och ekologisk hållbarhet. All vår politik utgår från vår strävan efter ett samhälle byggt på rättvisa och demokrati. Ett Sverige där kvinnor och män bygger sin framtid i frihet och samverkan.

Ekonomiska förutsättningar - Vänsterpolitik i tuffa tider

Coronakrisen kommer att slå hårt mot Norrköpings ekonomi åtminstone 2021.

När denna budget skrivs så är det fortfarande osäkert hur stora direkta effekter Coronakrisen kommer att få på Norrköpings kommunekonomi. Men vi vet att den kommer att slå mot skatteintäkterna åtminstone 2021. Helt enkelt för att fler Norrköpingsbor tyvärr blir arbetslösa. Hur stora merkostnaderna blir, hur skatterna utvecklas och hur mycket pengar staten kommer att skjuta till kommer att klarna under hösten. Vi räknar med att det behöver göras en mer detaljerad tilläggsbudget då.

Därför är den här budgeten kortare och mer översiktlig än i vanliga fall. Vi lägger här fram en övergripande ekonomisk strategi för att klara Norrköping genom krisen. Våra ekonomiska prioriteringar är tydliga – vi måste klara detta utan stora neddragningar i välfärden. Dessutom måste äldreomsorgen värnas särskilt då den under många år varit utsatt för nedskärningar och då det också är de anställda och äldre där som drabbats allra hårdast av pandemin.

För att bespara välfärden stora nedskärningar och rädda äldreomsorgen så ska kommunens konjunkturfond som Vänsterpartiet bidragit till att bygga upp under goda tider nu användas. Fonden innehåller idag 360 miljoner kronor och vi bedömer i dagsläget att den definitivt kommer att behövas 2021, och sannolikt också 2022. Därefter bör ekonomin kunna stabiliseras enligt den information vi har idag.

Men man ska veta att även utan pandemin så befinner sig Norrköping och andra kommuner i en politiskt orsakad ekonomisk kris. Ofta hävdas det att de ekonomiska problemen beror på att vi blir allt friskare och lever allt längre. Det kan tolkas som att färre personer i arbetsför ålder måste "försörja" fler pensionärer och barn som kostar mycket i välfärden. Det hävdas också att de stora investeringar som görs i förskolor, äldreboenden och infrastruktur när Norrköping växer gör att ekonomin inte går ihop.

Våra ekonomiska prioriteringar är tydliga – vi måste klara detta utan nedskärningar på äldreomsorgen.

Det stämmer inte. Att vi lever allt längre och friskare liv är ju en bra sak, liksom att Norrköping fortsätter att växa och att det föds många barn. Problemet är ett annat. Nämligen att allt mindre pengar går till vår välfärd. Sedan millennieskiftet har skatterna i Sverige sänkts med hundratals miljarder per år. De största skattesänkningarna har gått till de redan rika och till storföretag. Tyvärr har vi en regering som fortsätter att sänka skatterna för de allra rikaste istället för att satsa på välfärd. Sverige har aldrig varit rikare och om den politiska viljan finns så har vi mer än nog resurser för att slippa skära ner.

Denna nedskärningspolitik stod högern, SD och regeringen bakom innan Coronakrisen, både i riksdagen och i Norrköping. Liksom i rikspolitiken så var det i Norrköping bara Vänsterpartiet som gick emot strömmen. Vi vill fördela Sveriges rikedomar mer jämlikt för att återigen bygga upp världens starkaste välfärd. Här i Norrköping har vi hela tiden sagt att det inte håller att fortsätta skära ner. Vi hoppas att andra partier under och efter krisen är beredda att tänka om. Vi kommer i varje läge att stå upp för de äldres rätt till en värdig äldreomsorg, för barnens rätt till en bra skola och för varje Norrköpingsbos rätt till en fungerande välfärd.

Vänsterpartiets viktigaste budgetfrågor

I Norrköping måste vi göra vårt bästa för att lösa de utmaningar vi står inför under den akuta krisperioden. I denna budget prioriterar vi framför allt att stoppa nedskärningarna i välfärden, allra främst gäller det inom äldreomsorgen som drabbats hårdast. Också ett fåtal mindre men träffsäkra satsningar som behöver komma igång ingår i budgeten, bland annat språkförstärkande utbildning inom omsorgen och en krisinvesteringsbudget. I övrigt anser vi att en del viktiga satsningar nu måste skjutas på framtiden med tanke på det mycket osäkra ekonomiska läget.

Problemen inom Norrköpings äldreomsorg är tyvärr djupgående och har inte bara med pandemin att göra.

1. Värna äldreomsorgen

Både Kwartetten (S, KD, L, C) som idag styr Norrköping, och högeroppositionen (M och SD) har med sina budgetar dragit ner på äldreomsorgen. Vintern 2020 genomförde Kwartetten med stöd av MP en mycket kraftig nedskärning inom demensomsorgen då bemanningen sänktes till samma nivå som på vanliga äldreboenden. Vänsterpartiet motsatte sig tillsammans men många Norrköpingsbor också denna senaste neddragning, tyvärr bara en av många som undergrävt hela omsorgsverksamheten.

Problemen inom Norrköpings äldreomsorg är strukturella och har inte bara med pandemin att göra. Trots de stora nedskärningarna så är ekonomin fortfarande ansträngd och underskotten stora. Norrköpings undersköterskor har bland de lägsta lönerna i Sverige. Och privatiseringen som S och högern genomfört innebär planeringsvårigheter, stora merkostnader och ständigt minskade budgetramar. Äldreomsorgen har helt enkelt för lite pengar.

Vi skjuter till över 28 miljoner 2021. Det är redan för tufft ute i hemtjänsten och på våra boenden.

Enligt Kwartettens nya finanspolitiska ramverk ska samtliga nämnder nu alltid skära ner minst 1 % per år. Det blir mycket för stora verksamheter som äldreomsorgen. Vi anser att inga nedskärningar alls ska göras på Vård- och omsorgsnämnden 2021, det är tufft nog som det är ute i hemtjänsten och på våra boenden. För att verkligen lyfta Norrköpings äldreomsorg och locka fler till yrket behövs dock betydligt fler offensiva satsningar än så. Dessa brukar finnas i våra budgetar men är inte möjliga att genomföra just 2021 på grund den ekonomiska nedgången. Att stryka alla nedskärningar innebär dock en förstärkning jämfört med Kwartettens budget på drygt 25 miljoner.

En liten men angelägen satsning som vi dock vill starta upp redan 2021 är språkförstärkande utbildningar för anställda inom äldreomsorgen. Flerspråkighet är en självklar merit inom yrket. Samtidigt menar vi att det är kommunen som arbetsgivare som har ansvar för att se till att alla anställda har tillräckliga kunskaper i svenska. Det säkerställer vi genom en satsning på språkcoacher och språkutbildning på arbetstid. En satsning som snabbt lönar sig genom höjd effektivitet.

Budgetpåverkande satsningar (effekt 2021 tkr)

Jämfört med Kwartetten

Resurstillskott Vård- och omsorgsnämnden: 25 064

Språkförstärkande utbildning Vård- och omsorgsnämnden: 3 000

Vi gör vårt bästa för att trots tuffa tider minimera nedskärningarna

2. Mer resurser till välfärden

Samtliga övriga partier i Norrköping föreslår stora nedskärningar i norrköpingsbornas välfärd de kommande åren. Vänsterpartiet anser att utan en fungerande välfärd så drabbas ekonomin och tillväxten och därmed försämras också kommunens skatteunderlag. Vi gör vårt bästa för att trots tuffa tider minimera nedskärningarna inom de absolut viktigaste områdena – utbildning, äldreomsorg, fritidsverksamhet för unga och socialtjänst.

Nedskärningar kostar dessutom då personalens arbetsvillkor försämras vilket leder till att det blir ännu svårare att anställa och upprätthålla välfärdens kvalitet. Kommunen har redan idag svårt att rekrytera och behålla personal. Allt för många av våra anställda har en stressig arbetssituation och hög sjukfrånvaro. Kraftiga nedskärningar kommer leda till sämre arbetsmiljö för de anställda som blir kvar.

Kvartetten föreslår nedskärningar 2021 på nästan 100 miljoner. Vi väljer enligt ovan att helt ta bort Kvartettens besparing på äldreomsorgen. För att värna oerhört viktiga verksamheter som skola, arbetsmarknadsåtgärder, vuxenutbildning, kultur och fritid samt socialtjänsten så halverar vi besparingarna för de nämndena. Här bör särskilt Kvartettens brutala nedskärning gällande försörjningsstöd (tidigare kallat socialbidrag) till bostad nämnas. I ett slag förlorade många av norrköpings fattigaste upp till 2000 kronor i månaden, detta trots att hyrorna bara stiger. Denna nedskärning vars syfte är att fördriva låginkomsttagare från kommunen ska återställas. Gällande skolan så är det utbildningsnämnden vi satsar allra mest på efter äldreomsorgen. Över 17 miljoner investerar vi i att stärka alla barn och ungas rätt till en god utbildning och en bättre framtid. Utöver välfärdsnämnderna skjuter vi också till extra resurser till tekniska nämnden för att klara nödvändiga investeringar. Detta mildrar de värsta nedskärningarna i Kvartettens budgetförslag men mer behövs tveklöst framöver.

Budgetpåverkande satsningar (effekt 2021 tkr)

Jämfört med Kvartetten

Resurstillskott Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden: 3 709

Resurstillskott Kultur- och fritidsnämnden 3 613

Resurstillskott Socialnämnden 4 116

Resurstillskott Utbildningsnämnden 17 869

Resurstillskott Tekniska nämnden 3 436

Totala Resurstillskott utanför äldreomsorgen: 32 743

Vi halverar Kvarettens nedskärningar på välfärden i Norrköping.

3. Hög krisberedskapen

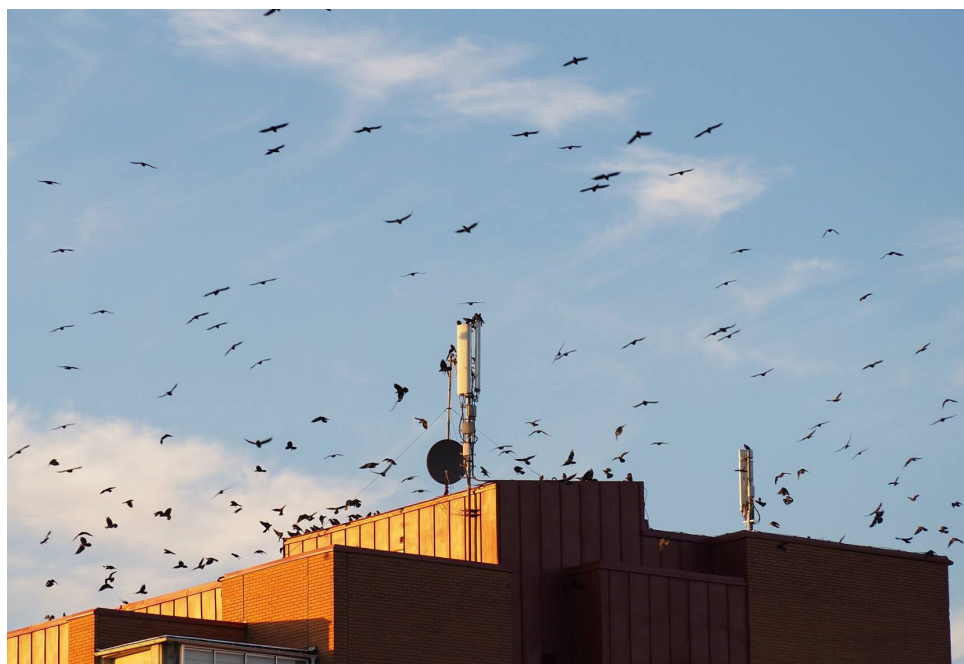
Satsningen på krisberedskap är liten gällande budgetomfång men likafullt viktig. Pandemin har visat på vårt samhälles svagheter i kriser. Pandemier kommer att fortsätta drabba världen men nästa kris vi får uppleva kan lika gärna handla om klimatförändringarnas konsekvenser som översvämningar eller torka, om digitala angrepp eller om något så enkelt och förödande som längre strömavbrott. Även om mycket av krisberedskapen ligger på regeringsnivå så behöver också Norrköpings kommun göra mer.

Pandemin har visat på vårt samhälles svagheter i kriser. Nästa gång måste vi vara bättre förberedda.

Konkret behövs en årlig öronmärkt krisinvesteringsbudget i Norrköping för att långsamt börja bygga upp vår motståndskraft. Det mesta av arbetet med, och investeringarna i krisberedskap ska också fortsättningsvis göras i den vardagliga verksamheten i kommunen. Den övergripande planeringen sker dock på kommunstyrelsens säkerhetsenhet. Här saknas det i dagsläget egna pengar för nödvändiga kommunövergripande investeringar. Allt ifrån radioutrustning och dieselaggregat till viss skyddsutrustning och säkra ledningsplatser kan behöva köpas in eller byggas upp och sedan underhållas.

Budgetpåverkande satsningar (effekt 2021 tkr)
Jämfört med Kwartetten
Krisinvesteringsbudget KS 5 000 per år (investeringsbudget)

Det behövs en årlig öronmärkt krisinvesteringsbudget i Norrköping.

Finansiering, kostnader och tabeller

Vänsterpartiets budget är fullt ut finansierad. Vi ser att kommunens ekonomi både under och efter pandemin är ansträngd och ytterst osäker. Vi prioriterar därför ett fåtal satsningar och drar ner på verksamhet som inte är helt nödvändig.

Vänsterpartiets budget är fullt ut finansierad och tar ansvar för välfärden.

Vi vill dock göra mycket klart att vi räknar med väsentligt höjda statsbidrag till kommunerna under 2021 och framåt. Utan sådana kommer välfärden i alla Sveriges kommuner och regioner att stå inför oacceptabla nedskärningar orsakade av den ekonomiska nedgången i pandemins spår. Staten har betydligt mer resurser än kommunerna och har hittills visat sig villig att rädda välfärden. Det innebär att uttaget ur konjunkturfonden sannolikt kan bli mindre än vad vi här föreslår och satsningarna fler. Våren 2020 måste dock försiktighetsprincipen råda.

Konjunkturfonden

Kommunens konjunkturfond är till för att användas när Norrköpings ekonomin är i ett så allvarligt läge att viktiga välfärdsverksamheter hotas. Det är tyvärr utan tvekan där vi befinner oss just nu. Uttag ur konjunkturfonden är i denna budget beräknat att behövas både 2021 och 2022. Totalt används då cirka två tredjedelar av konjunkturfonden eller drygt 240 av 360 miljoner för att klara krisen. Trots att vi satsar mycket på att upprätthålla välfärden och särskilt äldreomsorgen skulle kommunens ekonomi återigen stå stark vid budgetperiodens slut 2024.

Budgeteffekt 2021 (tkr): +44 907

Nedläggning av Norrköping Airport

Inte ens innan pandemin var det rimligt att Norrköpings skattebetalare skulle subventionera en dyr och dessutom klimatskadlig verksamhet. I dagsläget kommer subventionerna sannolikt att behöva öka då den intäktsgenererande chartertrafiken ligger nere helt och hållet. Oklart hur länge. Pengarna behövs helt enkelt till välfärden och utan kommunala subventioner kan inte flygplatsen finnas kvar. Avvecklingen kommer att ge fullt ekonomiskt utslag först från 2022 så vi beräknar inte hela intäkten för 2021. På längre sikt ger den kommunägda marken som idag upptas av flygplatsen möjlighet till byggande och dessutom mycket stora exploateringsintäkter på 100-tals miljoner. Detta kan i sin tur mildra behovet av driftsbudgetfinansiering av investeringar och minska kommunens räntekostnader. De positiva effekterna av nedläggningen kommer alltså att bli större än vi räknar in här men vi tillämpar försiktighetsprincipen.

Det är inte rimligt att skattebetalarna ska subventionera en dyr och klimatskadlig flygplats.

Budgeteffekt 2021 (tkr): +11 900

Sänkta politikerarvoden

I en tid när samhället befinner sig i kris och det ställs stora effektiviseringskrav på välfärden måste självklart också politikerna vara beredda att bidra. De mycket få heltidspolitikerna i Norrköping har idag mycket höga arvoden på mellan 65 och drygt 80 000 i månaden. Vi menar att det är rimligt att sänka ersättningen till dessa med 20 000 kronor i månaden. Det skulle innebära att de heltidspolitiker som tjänar minst ändå skulle få ut cirka 30 000 i månaden efter skatt.

Sänk politikernas löner med 20 000 i månaden!

Budgeteffekt 2021 (tkr): + 2 500

Avskaffad privatisering inom hemtjänsten

Införande av privatisering inom hemtjänsten i Norrköping har inte bara lett till slöseri med skattepengar då pengarna hos de privata aktörerna delvis tas ut som vinst istället för att gå till anställningar. "Lagen om Valfrihetsystem" har dessutom lett till kostnadsökningar inom den kommunala hemtjänsten. Bland annat har de privata aktörerna subventionerats genom att kommunen tagit hand om larm, natthemtjänst och verksamheten på landsbygden där avstånden är större. Äldreomsorgen blir mycket svårare att samordna och planera med många olika aktörer i många kommundelar. Kommunen måste dessutom ha en ständig beredskap för att överta hemtjänst med mycket kort varsel om någon privat verksamhet lämnar eller går i konkurs, vilket också blir en merkostnad. Mycket lågt räknat blir vinsterna med att avskaffa LOV, och att därmed kunna planera verksamheten bättre, en minskad kostnad med 3 miljoner per år. 2020 räknar vi med halvårseffekt eftersom effektiviseringen inte får full ekonomisk effekt direkt.

Budgeteffekt 2020 (tkr): +1 500

Sammanställning satsningar 2021

(Effekt driftbudget tkr, jämfört med Kvartetten)

Resurstillskott Vård- och Omsorgsnämnden: 25 064

Språkförstärkande utbildning Vård- och omsorgsnämnden: 3 000

Resurstillskott Arbetsmarknads- och Vuxenutbildningsnämnden: 3 709

Resurstillskott Kultur- och Fritidsnämnden: 3 613

Resurstillskott Socialnämnden: 4 116

Resurstillskott Utbildningsnämnden: 17 869

Resurstillskott Tekniska nämnden: 3 436

Privatiseringen av hemtjänsten har kostat Norrköping dyrt.

Tabeller

Tabell 1. Driftbudget 2021, angivet som avvikelse jämfört med Kvartettens budget (tkr)

	Vänsterpartiet 2021
Finansiering	
Ytterligare uttag konjunkturfond	44 907
Norrköping Airport	11 900
Politikerarvoden	2 500
Avskaffande LOV	1 500
Totala extra intäkter	60 807
Budgetsatsningar	
Vård- och omsorgsnämnden	-25 064
Vård- och omsorgsnämnden, språkutbildning	-3 000
Arbetsmarknads-/vuxenutbildningsnämnden	-3 709
Kultur- och fritidsnämnden	-3 613
Socialnämnden	-4 116
Utbildningsnämnden	-17 869
Tekniska nämnden	-3 436
Totala extra utgifter	-60 807

Vänsterpartiet satsar över 60 miljoner mer än Kvartetten på Norrköpings välfärd 2021.

Tabell 2. Driftplan 2021 – 2023, angivet som avvikelse jämfört med Kvartettens budget (tkr)

Vi halverar välfärdsnämndernas samt tekniska nämndens generella besparing varje år jämfört med Kvartetten. Detta finansieras genom våra effektiviseringar och genom att använda något mer av konjunkturfonden. Man ska tänka på att budgeten kommande år denna gång är särskilt osäker och definitivt kommer att se annorlunda ut när vi väl är där. Enligt denna översiktliga beräkning behöver dock inga pengar längre tas ur konjunkturfonden från 2023 och då kan kommunen börja bygga upp sitt kapital igen. Självklart kommer besparingar och satsningar att specificeras mer noggrant vid varje års budgetbeslut.

Vänsterpartiet
halverar de ned-
skärningar som
Kvartetten hotar
med 2021-2023

	Kv. 2022	V 2022	Kv. 2023	V 2023	Kv. 2024	V 2024
Nedskärningar		halverade		halverade		halverade
Vård- och omsorgsnämnd	-25 064	-12 532	-25 064	-12 532	-25 064	-12 532
Arbetsmarknads- och vux.	-7 416	-3 708	-4 944	-2 472	-4 944	-2 472
Kultur- och fritidsnämnd	-7 224	-3 612	-2 890	-1 445	-2 890	-1 445
Socialnämnd	-8 230	-4 115	-5 487	-2 744	-5 487	-2 744
Utbildningsnämnd	-35 737	-17 869	-35 738	-17 869	-35 737	-17 869
Tekniska nämnd	-6 872	-3 436	-4 581	-2 291	-4 581	-2 291
Summa satsningar V		-45 272		-39 353		-37 908
Finansiering						
Norrköping Airport		23 800		23 800		23 800
Politikerarvoden		2 500		2 500		2 500
Avskaffande av LOV		3 000		3 000		3 000
Konjunkturfonden		15 972		-		-
Minskat öveskottsmål		-		10 053		8 608
Summa finansiering		45 272		39 353		37 908

Tillsammans övervinner vi krisen!

Viruset har slagit hårt mot Sverige och Norrköping. Men det har också blivit tydligt att det bara är tillsammans vi kan klara av de riktigt stora utmaningarna. Det är gemenskap och jämlikhet som bygger ett starkt samhälle som kan stå emot kriser. Det kan aldrig egoism och orättvisor göra.

Tillsammans med tidigare generationer har vi byggt upp sjukvården och äldreomsorgen som nu är vårt enda skydd. I dessa tider är sjuksköterskan och undersköterskan hjältarna som bokstavligen talat räddat våra liv. Därför är det särskilt viktigt att nu stå upp för vården och äldreomsorgen. Det har vänstern alltid gjort i Norrköping och utan oss hade privatiseringarna varit värre och undersköterskorna färre. Vi fullföljer detta genom att i denna budget för 2021 ge mest till äldreomsorgen och även i övrigt värna Norrköpingsbornas välfärd.

Efter Corona kommer allt fler att förstå att vi måste återuppbygga en stark gemensam välfärd och omfördela samhällets resurser så allt inte hamnar hos ett fåtal rika. Ensamma är vi maktlösa, men om vi är hundra, tusen, eller hundra tusen – då kan vi förändra Norrköping och Sverige.

